

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 175. Vtrum Angeli meruerint suam beatitudinem, & post vnum, vel plures actus meriti sint illiam consequuti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

aliorum, quos refert, & sequitur Suarez lib. 5. de Angelis, cap. 8. num. 4. docet omnes Angelos in primo instanti suæ creationis ex auxilijs gratiæ, credendo, sperando, & Deum super omnia diligendo, se liberè disposuisse ad acquirendos habitus fidei, spei, charitatis, & gratiæ, eosque in eodem instanti fuisse eis à Deo infusos. Videtur autem hanc sententiam supponere S. Thomas artic. 2. quæst. 62. Quærens enim, vtrum Angelus indiguerit gratia ad hoc, quod conuerteretur in Deum, in resp. ad 3. dicit: *Tertia conuersio est, per quam aliquis præparat se ad gratiam habendam, & ad hanc non exigitur aliqua habitualis gratia, sed operatio Dei ad se animam conuertentis, per auxilia nimirum gratiæ actualis; ergo supponit Angelos habuisse conuersionem, qua se præpararint, & disposuerint ad gratiam sanctificantem ex auxilijs gratiæ actualis.*

5. Dicendum cum hac secunda sententia: Angeli in primo suæ creationis instanti disposuerunt se ad gratiam sanctificantem per proprios actus fidei, spei, & charitatis. Probatur. Nam Angeli creati sunt in statu perfecto, & non veluti in ætate infantili, sed adulti, vt Basilii docet relatus quæstione antecedenti, num. 9. ergo debuit illis dari gratia eo modo, quo datur adultis, non autem eo modo, quo datur infantibus: sed adultis gratia datur dependenter à propria dispositione: ergo Angelis gratia debuit dari dependenter à propria dispositione. Confirmatur: nam vt dicetur suo loco, Adamus in primo instanti suæ creationis accepit gratiam sanctificantem dependenter à propria dispositione: ergo etiam Angeli.

6. Inferitur cum Suariorum lib. 5. cap. 4. num. 6. omnes Angelos etiam qui deinde peccarunt, in primo instanti meruisse de condigno beatitudinem. Ratio est, quia actus supernaturales præsertim charitatis, si coniungantur cum gratia sanctificante, ab ea dignificantur ita, vt mereantur de condigno beatitudinem: sed Angeli etiam mali, qui deinde peccarunt, in primo instanti elicerunt actus fidei, spei, & charitatis super omnia, & acceperunt gratiam sanctificantem, à qua sunt dignificati: ergo. Docet autem hoc expressè S. Thomas infra, quæst. 64. artic. 5. ad 4. vbi de Angelis loquens dicit. *Omnes in gratia creati in primo instanti meruerunt, sed quidam eorum statim impedimentum præstiterunt suæ beatitudinis, præcedens meritum mortificantes, & idè beatitudine, quam meruerunt, sunt privati.*

7. Ad 1. concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia natura saltem connaturaliter non debet mereri, vt sit potius in hac, vel illa persona, sed prius debet intelligi esse in supposito, ac persona, deinde procedere ad operandum præsertim liberè, & ad merendum, vt dicemus etiam in tractatu de Incarnat. ergo natura humana Christi connaturaliter non debuit per vllum actum meritorium se disponere ad vniõnem

hypostaticam, per quam esset in supposito, & Persona Verbi. At connaturale est, vt suppositum iam constitutum per actus naturales acquirat habitus naturales, & proportionaliter per actus supernaturales se disponat ad habitus supernaturales; ergo Angeli per aliquos actus supernaturales elicitos ex auxilijs gratiæ actualis debuerunt se disponere ad habitum gratiæ, & ad alios habitus supernaturales.

8. Ad 2. nego maiorem. Ex dictis enim num. 3. & ex allato testimonio S. Thomæ conuersio, & actus charitatis, quo Angelus, vel homo se præparat ad gratiam, non procedit efficienter ab habitu gratiæ, sed ab auxilijs gratiæ actualis, ac proinde nulla sequitur mutua prioritas repugnans.

QVÆSTIO CLXXV.

Vtrum Angeli meruerint suam beatitudinem, & post vnum, vel plures actus meriti sint illam consequuti?

S. Tho. quæst. 62. artic. 4. & 5.

1. **V**identur Angeli non meruisse beatitudinem supernaturalem consistentem in visione intuitiua Dei: primò quia si meruissent beatitudinem, maximè meruissent illam actu, quo se conuerterunt in Deum, illum super omnia diligendo: sed tali actu non meruerunt beatitudinem; ergo. Probatur minor: nam nemo meretur adibus naturalibus, præsertim si nullam in ijs exercendis habeat difficultatem: sed Angelis naturale est conuertere in Deum, amando illum super omnia, ac nullam in eo, & in alijs actibus honestis patiuntur difficultatem: ergo.

2. Secundò si Angelus meruisset beatitudinem, vel illam meruisset, antequam illam haberet, vel postquam illam habuit, vel in eodem instanti, in quo illam meruit, illam habuit: nullum ex his dici potest: ergo.

3. Tertio videtur Angelus non statim post vnum meritum beatitudinem obtinuisse: Homines enim, qui cum maiori difficultate actus meritorios exercent, non statim post vnum meritum beatitudinem consequuntur: ergo neque Angeli.

4. Quarto Angeli in primo instanti suæ creationis beatitudinem supernaturalem meruerunt, vt dictum est quæstione superiori, num. 6. ergo si statim beatitudinem obtinuisent, illam habuissent in primo instanti, vel saltem in secundo; sed vtrumque est falsum: nam cum etiam Angeli, qui deinde peccarunt, in primo instanti beatitudinem meruerint, vt dictum est eodem num. 6. sequeretur, quod etiam illi beatitudinem obtinuisent: ergo.

5. Quinto ad multum distantia non perueni-

SSf 2 ueni-

uenitur nisi per plura media; sed natura Angelorum multum distat ab eorum supernaturali beatitudine; ergo Angeli ad beatitudinem supernaturalem non perueniunt, nisi per multa merita.

6. Respondeo cum S. Thoma hoc artic. 4. quæst. 62. Angelos meruisse beatitudinem, ut docuit etiam S. Augustinus lib. de corrept. & grat. cap. 11. dicens: *Angeli Sancti, cadentibus alijs per liberum arbitrium, per idem liberum arbitrium steterunt ipsi, & huius mansionis debitam mercedem recipere meruerunt, tantam scilicet beatitudinis plenitudinem, qua eis certissimum sit semper se in illa esse mansuros.* Probat S. Thomas; nam perfecta beatitudo soli Deo est naturalis, cum in Deo idem sit esse, & beatum esse, immo Deus sit ipsa vita beatissima, & perfectissima, ut dictum est supra quæst. 65. At in creaturis intellectualibus beatitudo perfecta, habet rationem ultimi finis, & debet esse præmium, & corona virtutis, ut docuit etiam Aristoteles lib. 1. Ethic. cap. 9. sed præmium debet dari propter meritum; ergo Angelis perfecta, & supernaturalis beatitudo debuit dari propter meritum. Confirmatur primò; nam beatitudo non debita dignitati substantiali personæ gloriosius habetur, cum habetur propter meritum, quam cum habetur sine merito: ergo si Angeli habuissent beatitudinem sine merito, minus gloriosè habuissent beatitudinem, quam homines, qui illam habent propter merita. Christus gloriosissimè beatitudinem possidet, quia habet illam ut debitam propter dignitatem substantialem personæ. Confirmatur: nam Angeli, qui peccarunt, meruerunt priuationem beatitudinis; ergo qui permanserunt in bono meruerunt beatitudinem. Confirmat S. Thomas in argumento, sed contra: nam Apocal. 21. dicitur, quod in illa cœlesti Hierusalem eadem est mensura hominis, ac Angeli: ergo sicut homines habent beatitudinem commensuratam meritis, sic Angeli.

7. Scholastici licet conueniant cum S. Thoma in hoc, quod Angeli meruerint beatitudinem, tamen non conueniunt in explicando, per quos actus meritorios beatitudinem meruerint, ac possunt diuidi in tres classes. In prima sunt, qui docuerunt Angelos meruisse beatitudinem per actus, quos exercuerunt, postquam illam obtinuerant. In secunda classe sunt, qui docuerunt Angelos beatitudinem meruisse per actus, quos exercuerunt in eodem instanti, sed in priori signu naturæ, in quo beatitudinem receperunt. In tertia classe sunt, qui docuerunt Angelos meruisse beatitudinem per actus, quos exercuerunt, antequam beatitudinem adipiscerentur, ut melius patebit iam, breuiter proponendo, & examinando sententias Scholasticorum.

8. Prima ergo sententia, quam tacito nomine auctorum refert S. Thomas hoc artic. 4. docet, quod Angeli merentur beatitudinem per ea,

quæ iam beati operantur in diuinis ministerijs. Hanc opinionem secutus est Antistodorensis lib. 3. tract. 1. cap. 3. eamque probabilem censuit Albertus in 3. distinct. 18. artic. 4. ac Marsilius tribuit illam Præpositiuo. Existimant ergo isti auctores Angelos beatitudinem meruisse, & adhuc mereri per ministeria, quæ ex Dei obedientia in gratiam hominum exercent.

9. Reijcitur hæc opinio primò ratione, quam affert S. Thomas. Meritum enim habet rationem viæ, & motus ad præmium: ergo meritum beatitudinis debet consistere in actu, quo quis existens in via ad beatitudinem, se mouet ad illam, tanquam ad terminum suæ viæ, ad quem possit peruenire per meritum: sed Angeli iam beati, cum iam sint in termino beatitudinis, per ministeria, quæ exercent, non possunt se mouere ad beatitudinem, quam iam habent: nemo enim potest moueri ad terminum, in quo est, & nemo potest operari, ut obtineat quod iam supponitur habere: ergo. Confirmatur: nam sequeretur, quod etiam homines beati per opera, quæ in statu termini, & beatitudinis exercent, possent mereri augmentum beatitudinis.

10. Secunda sententia Alberti in summa, parte 2. tract. 4. quæst. 19. S. Thomæ Quodlib. 9. quæst. 4. artic. 3. & in 2. distinct. 5. quæst. 2. artic. 2. & eadem distinctione S. Bonauenturæ, artic. 3. quæst. 2. Agydij quæst. 2. artic. 4. Rich. artic. 2. quæst. 1. Marsil. in 2. quæstione 4. artic. 2. Maironij in 3. distinct. 17. quæst. 1. & aliorum, docet Angelos creatos esse in pura natura, ac in secundo instanti beatitudinem meruisse, eamque consequutos, ita ut meritum præcefferit beatitudinem sola prioritate naturæ, non temporis.

11. Reijcitur hæc opinio primò, quia beatitudo supernaturalis consistens in visione Dei non potest coniungi cum proxima peccabilitate, sed reddit subiectum impeccabile, ut cum communi sententia dicitur suo loco; sed Angeli dum meruerunt beatitudinem, habuerunt potentiam proximam peccandi, & liberè non peccarunt, Lucifero, & Angelis eius per liberum arbitrium peccantibus, ut patet ex testimonio S. Augustini allato num. 6. ergo non in eodem instanti temporis, quo beatitudinem meruerunt, illam receperunt. In idem recidit ratio S. Thomæ, qui probat Angelum non in eodem instanti meruisse, & accepisse beatitudinem, ex eo, quia non potest simul informari gratia imperfecta, quæ est principium merendi, & perfecta, quæ est principium fruendi. Gratia enim imperfecta est, quæ coniungitur cum proxima peccabilitate: gratia perfecta excludit proximam peccabilitatem.

12. Reijcitur secundo: nam status viæ, & meriti est status, quo connaturaliter quis mouetur ad terminum beatitudinis motu desiderij: status termini, & beatitudinis est, quo quis quiescit in beatitudine per actum gaudij; sed desiderium beatitudinis non potest coniungi cum gaudio de beatitudine: ergo meri-

meritum beatitudinis saltem connaturaliter non potest coniungi cum beatitudine. Probat minor; nam desiderium est de bono ut non habito, gaudium est de bono ut habito; sed bonum non potest simul tempore haberi, & non haberi; ergo.

Addo rationem S. Thomæ posse reduci etiam ad hanc, sic illam explicando, ut gratia imperfecta, quæ est principium merendi beatitudinem per actus, quibus ad illam moueamur ut non habitam, non possit esse simul cum gratia perfecta, quæ est principium fruendi Deo ut habito, & possesso, qui Deus est nostra beatitudo obiectiua. His argumentis rejicitur relata opinio quomodocumque explicetur; idcirco non est immorandum in referendis varijs modis, quibus ab auctoribus explicatur, qui modi videri possunt apud Vasquez 1. par. disput. 229. cap. 5.

13. Tertia sententia Caietani 1. par. qu. 63. artic. 6. agit de via tum bonorum, tum malorum Angelorum, & comparans illas inter se, docet viam bonorum Angelorum durasse vno solum instanti, in quo creati sunt, & beatitudinem meruerunt, sed nondum illam sunt adepti. Addit, quod in secundo instanti suum meritum terminarunt, ac in eodem sunt adepti beatitudinem. Nomine autem instantis in hac materia intelliguntur, non instantia penitus indiuisibilia temporis, sed instantia durationis operationis meritoria, vel demeritoria Angelicæ. Proportionaliter aliqui Thomistæ Caietanum sequentes docent Angelos malos in eodem primo instanti creationis, diligendo Deum super omnia, beatitudinem meruisse, sed in secundo instanti meritum non terminasse, sed abruptisse, peccando, ac in eodem instanti adhuc in cælo manentes punitos fuisse poena damni, hoc est priuatione beatitudinis, quam non peccantes consecuti sunt; in tertio verò instanti ex cælo cecidos, atque ad inferna detrufos, & punitos poena ignis, quæ dicitur poena sensus.

14. Reijcitur hæc opinio: nam Angeli in secundo instanti ita meritum terminarunt, ut potuerint illud peccando abruptere; siquidem de facto Angeli mali illud peccando abrupterunt; ergo in secundo instanti habuerunt potentiam proximam peccandi; sed potentia proxima peccandi non potest coniungi cum visione Dei, & cum perfecta beatitudine, ut dictum est num. 11. ergo Angeli in secundo instanti, in quo suum meritum liberè terminarunt, non sunt adepti perfectam beatitudinem. Confirmatur: nam in instanti, in quo quis potest beatitudinem mereri, & demereri, connaturaliter debet esse sollicitus de eius consecutione; sed beatitudo in eo instanti, in quo habetur, excludit omnem sollicitudinem; ergo connaturaliter in eo instanti, in quo quis potest beatitudinem mereri, vel demereri, non debet illam consequi, & habere; sed Angeli in secundo illo instanti, in quo suum meritum terminarunt, potuerunt illud

peccando abruptere, & sic beatitudinem demereri & amittere; ergo non debuerunt beatitudinem obtinere in secundo instanti, sed post secundum instans.

15. Quarta sententia Capreoli in 2. dist. 4. qu. 1. art. 1. conc. 5. quam secuti sunt aliqui Thomistæ, distinguit in Angelis tria instantia. Primum est, in quo fuerunt creati, & acceperunt gratiam sine ulla sua dispositione, & sine ulla actu libero, ac meritorio, ac proinde beatitudinem non meruerunt. Secundum instans est, in quo Angeli sancti conuerterunt se liberè ad Deum, illum super omnia diligendo, & beatitudinem meruerunt; mali autem Angeli se liberè auerterunt à Deo, & peccando, meruerunt poenam æternam. Tertium est, in quo Angeli sancti consecuti sunt præmium æternæ beatitudinis, demones autem puniti sunt poena æternæ damnationis. Scotus in 2. dist. 5. quæst. 1. consentit Capreolo in reliquis, solum discrepat in eo, quod Capreolus docet Angelos in primo instanti accepisse gratiam, Scotus asserit illos creatos fuisse in pura natura, licet uterque doceat illos in primo instanti caruisse merito, ac demerito.

16. Reijcitur utraque sententia. Nam Scotus supponit Angelos creatos fuisse in pura natura; Capreolus supponit Angelos in primo instanti accepisse gratiam independentem ab omni sua dispositione, ac non meruisse beatitudinem; sed quæst. 174. superiori n. 5. dictum est Angelos creatos fuisse, non in pura natura, sed in statu gratiæ, illamque accepisse dependentem à sua dispositione, ac num. 6. dictum est illos beatitudinem meruisse; ergo. Reliqua circa assignationem trium instantium examinabuntur infra num. 25. & 26.

17. Quinta sententia Ferrariensis 3. contra gentes, cap. 10. docet viam Angelorum durasse solum duobus instantibus, in quorum primo Angeli boni beatitudinem meruerunt, in secundo beatitudinem sunt adepti; & proportionaliter Angelos malos in primo instanti meritos fuisse beatitudinem, in secundo peccasse, & simul in eodem instanti poenam damnationis incurrisse. Addit Angelos sanctos in primo instanti non potuisse peccare; in secundo instanti non potuisse mereri, neque peccare, impotentia consequenti beatitudinem, potuisse tamen peccare, & mereri simpliciter, & potentia antecedenti.

18. Reijcitur hæc opinio. Nam perfecta beatitudo consistens in visione Dei reddit impossibilem simpliciter, & necessitate antecedenti ad non peccandum, ut dictum suo loco, & insinuat num. 11. ideoque beati habent necessitatem antecedentem non peccandi; ergo Angeli sancti nunquam habuissent potentiam peccandi; non in primo instanti, ut fatetur Ferrariensis, nec in secundo ut probatum est. Hinc ulterius sequitur, Deum solis Angelis, qui peccarunt, dedisse potentiam peccandi; quod est inconueniens.

19. Sexta sententia docet in via Angelorum

310 De merito, & consecutione beatitudinis

rum tūm bonorum, tūm malorum assignanda esse tria instantia. Primum est, in quo creati sunt in gratia, & Deum super omnia diligendo, beatitudinem meruerunt. Secundum est, in quo Angeli sancti perseverarunt in dilectione Dei, & in merito beatitudinis, Angeli autem mali recesserunt à dilectione Dei, & peccando, se auerterunt à Deo, & meruerunt poenam æternæ damnationis. Tertium est, in quo Angeli sancti consecuti sunt præmium æternæ beatitudinis, dæmones autem puniti sunt poena æterna. Hanc sententiam sequitur, & optimè explicat Suarius lib. 5. de Gratia c. 11. num. 5. & sequent, pro eaque affert multos auctores.

20. Septima sententia conuenit cum sexta in reliquis, ac concedit viam omnium Angelorum simul incepisse, & terminatam fuisse, & æqualiter durasse. Addit tamen viam Angelorum malorum distinguendam esse in tria instantia, viam bonorum in duo tantum. Ratio est, quia duratio vnius tantum operationis angelicæ constituit vnum solum instans: at verò successio vnius operationis diuersæ post aliam constituit duo instantia; sed in Angelis malis dilectioni, in qua sunt creati, & meruerunt beatitudinem, successit operatio, qua recedentes à tali dilectione se auerterunt à Deo, & peccando, meruerunt æternam damnationem, ac operationi meritorie damnationis successit ipsa damnatio, cum operationibus damnatis; ergo in via malorum Angelorum, eiusque termino assignanda sunt tria instantia. Primum est instans, quo Deum dilexerunt, & meriti fuerunt beatitudinem. Secundum est instans, quo peccarunt, & meriti fuerunt damnationem. Tertium est, quo fuerunt damnati. At Angeli sancti toto tempore suæ viæ perseverarunt in prima dilectione Dei, nec illis successit alia operatio: ergo in via sanctorum Angelorum assignanda sunt solum duo instantia. Primum est, in quo dilexerunt Deum, meruerunt, & in tali merito perseverarunt. Secundum, in quo consecuti sunt beatitudinem. Hanc sententiam docet Vasquez 1. p. disp. 229. cap. 10. & 11.

21. Pro resolutione quæstionis, libet plura puncta, de quibus dubitari potest, per varia quæsitia distinguere. Quæritur ergo primo, vtrum in Angelis tempus viæ, & meriti præcesserit adæquatè tempus termini?

Respondéo affirmatiuè. Nam tempus viæ fuit, quo Angeli potuerunt beatitudinem mereri, vel demereri: tempus termini fuit, quo Angeli receperunt præmium beatitudinis, vel poenam damnationis: sed Angeli toto eo tempore, quo potuerunt mereri, vel peccando demereri, non fuerunt beati, nam beatitudo non potest coniungi cum potentia peccandi, & beatitudinem demerendi, vt dictum est num. 11. & 12. ergo in Angelis tempus viæ, & meriti præcessit adæquatè tempus beatitudinis. Rursus Angeli toto tempore, quo potuerunt mereri æternam damnationem, po-

tuerunt sperare se vitaturos æternam damnationem; ergo non fuerunt damnati, cum damnatio non possit in eodem instanti coniungi cum potentia sperandi vitationem damnationis: ergo totum tempus viæ, ac meriti Angelorum præcessit adæquatè tempus termini.

22. Quæres secundo, vtrum via bonorum, & malorum Angelorum durarit æqualiter?

Respondéo affirmatiuè. Nam ex communi PP. sententia angeli creati sunt in gratia, & diligendo Deum, meruerunt beatitudinem: mox Lucifer primus omnium peccauit, aliosque angelos contra Deum prouocauit, ex quibus aliqui consenserunt, alij resisterunt: demum qui resisterunt, & in gratia, ac dilectione Dei perseverarunt, acceperunt præmium beatitudinis: qui consenserunt, & peccarunt, acceperunt poenam damnationis: sed iuxta hanc doctrinam angelorum via simul incepit, & est terminata: ergo. Ideò Gregorius Hom. 7. in Ezechielem dicit. *Quia cadentibus alijs, sancti angeli in sua beatitudine perstiterunt, hoc acceperunt in munere, vt iam cadere non possent.* Confirmatur: nam Deus in angelis voluit maximè manifestare suam iustitiam in retribuendis præmijs, ac poenis; sed iustitia consistit in quadam æqualitate; ergo voluit exercere quamdam maximam æqualitatem: sed hæc maxima æqualitas exigebat, vt simul illos crearet, ac daret æquale tempus viæ, post quod unicuique retribueret pro meritis præmia, & poenas: ergo.

23. Quæres tertio, vtrum duratio viæ angelorum mensurata fuerit tempore extrinseco, hoc est motu cælorum, & quanto tempore durauerit?

24. Respondéo, quod propriè non mensurata fuit tempore extrinseco, sed potius mensurauit tempus extrinsecum. Ratio est, quia mensuratum dependet à mensura, non autem è conuerso; sed duratio operationum angelicarum non dependet à tempore extrinseco, hoc est numero, seu duratione motus cœlestis, sed potius motus cœlestis, eiusque numerus dependet à duratione angeli, & operationum angelicarum: siquidem angeli per suas operationes mouent cælum, & causant tempus extrinsecum: ergo. Adde quoad nos durationem operationum angelicarum mensurari tempore extrinseco, hoc est motu, seu duratione corporum cœlestium. Ratio est, quia nos durationem minus notam cognoscimus per notiolem; sed nobis est notior numerus, seu duratio corporis cœlestis, nimirum dies, horæ, quadrantes, semiquadrantes &c. quàm durationes operationum angelicarum; ergo durationem operationum angelicarum cognoscimus, & mensuramus per tempus extrinsecum, hoc est per durationem corporum cœlestium, ac proindè viam angelorum mensuramus, ac cognoscimus per tempus extrinsecum.

24. Quæ-

24. Quæres quartò, quanto tempore extrinseco durauerit via angelica?

Respondeo esse nobis incertum, ac non posse satis determinari, quantum durauerit primum instans, seu prima mora, in qua omnes angeli perseuerarunt in gratia, & dilectione Dei super omnia, ac proinde in merito beatitudinis, ac quantum durarit secunda mora, in qua demones peccarunt, angeli autem boni perseuerarunt in gratia, & dilectione Dei &c. vtrum durauerit per quadrantem, vel semiquadrantem temporis extrinseci, semihoram, vel horam &c. Probabile est, & satis communiter supponitur vnam angelorum fuisse breuem, quia intellectus, & voluntas angelica, in suis operationibus, & motibus intentionabilibus sunt velocissimi, ac celerissimi.

25. Quæres quintò, vtrum angelis malis sint assignanda tria instantia, duo viæ, seu meriti, ac demeriti, & vnum termini, seu poenæ, ac damnationis?

Respondeo affirmatiuè, quia durationes diuersarum, ac multo magis contrariarum operationum sibi succedentium constituunt diuersa instantia; sed in via malorum angelorum datur prima duratio actus dilectionis Dei super omnia, quem habuerunt in primo creationis instanti cum aliqua mora, quæ constituit primum instans meriti, cui durationi successit duratio contrariæ operationis, & actus contrarij, quo se auerterunt à Deo, & peccarunt, quæ duratio constituit secundum instans, & secundam moram peccati, ac demeriti; post quod successit tertium instans damnationis, ac poenæ in æternum duraturæ: ergo.

26. Quæres sexto, vtrum etiam angelis bonis sint assignanda tria instantia, duo viæ, seu meriti, tertium termini, in quo receperunt præmium beatitudinis in æternum duraturæ?

Respondeo, quod supposito eo, in quo conueniunt Suarez, & Vasquez, nimirum, quod via angelorum sanctorum, tantum durauerit, quantum via demonum, quæstio est parui momenti, ac pene de nomine. Certum est ex dictis, quod via sanctorum angelorum ex vna parte absoluta fuit vnica operatione diligendi Deum super omnia; via malorum angelorum absoluta fuit duplici operatione contraria, altera diligendi, & merendi beatitudinem, alteram peccandi, eamque demerendi. Dicendum nihilominus cum Suariorum viæ etiam angelorum sanctorum assignanda esse duo instantia, meriti, tertium præmij. Ratio est, quia primum instans dilectionis, ac meriti fuit sine tentatione, & nouo motiui peccandi: secundum fuit cum tentatione, ac nouo motiui peccandi, propter quod angeli mali peccarunt de facto; sed perseuerantia in dilectione Dei cum nouo motiui, & tentatione peccandi constituit operationem saltem moraliter diuersam; ergo. Addo talem perseuerantiam valde auxisse meritum primi instantis, ac proinde obtinuisse magnum augmentum præmij, hoc est beatitudinis, & visionis Dei.

27. Quæritur septimò, vtrum angeli sancti post vnum meritum statim obtinuerint beatitudinem, & angeli mali post vnum demeritum statim puniti fuerint poena damnationis æternæ.

Respondeo affirmatiuè cum Sancto Thoma art. 5. huius quæstionis 63. Probat: nam angelus suam naturalem perfectionem non acquirit per discursum, & paulatim, sed statim, vt sepe dictum est supra; sed Deus per gratiam perficit naturam secundum modum ipsius: ergo sicut homines regulariter perducit ad perfectionem beatitudinis supernaturalis per plura merita, & plures operationes, quia hic modus accommodatur modo naturæ humanæ, quæ consequitur suam perfectionem paulatim, & per discursum, sic angelos perduxit ad perfectionem beatitudinis supernaturalis post vnicum meritum, & post vnicam operationem, in qua perseuerarunt, vincendo tentationem, quia hic modus accommodatur naturæ angelicæ. Proportionaliter angelos, qui peccarunt, post vnicum demeritum constituit in termino poenæ, & damnationis æternæ.

28. Ad 1. distinguo maiorem: si angeli meruissent beatitudinem supernaturalem, meruissent illam actu, quo se conuerterunt in Deum, diligendo illum super omnia dilectione naturali, nego: diligendo illum dilectione supernaturali, concedo: distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Angeli beatitudinem supernaturalem meruerunt, conuertendo se in Deum, non quidem dilectione naturali, sed dilectione supernaturali dignificata per gratiam. Dilectio supernaturalis Dei fuit angelo difficilis, non quia pars sensitua repugnaret intellectui, sicut in nobis, si quidem angeli carent sensu, sed quia ipsa dilectio supernaturalis erat supra naturam angelicam. Difficile autem vnicuique est eleuare se ad operandum supra suam naturam.

29. Ad 2. Angeli meruerunt beatitudinem perfectam consistentem in visione Dei, antequam illam haberent, non autem postquam illam habuerunt, vel in eo instanti, in quo illam habuerunt, vt probatum est, num. 8. & sequentibus, & num. 21. vbi diximus in angelis tempus viæ, & meriti præcessisse adequatè tempus termini, in quo primo fuerunt beati.

30. Ad 3. concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia homines naturaliter consequuntur suam perfectionem paulatim per discursum, angeli autem statim, & sine discursu; ergo non est mirum, quod Deus accommodans se naturæ humanæ, homines regulariter perducit ad perfectionem supernaturalem beatitudinis paulatim, & per multa merita, angelos autem post vnum meritum, in quo perseuerarunt, vincendo tentationem, vt dictum est num. 25.

31. Ad 4. distinguo maiorem: Angeli in primo instanti suæ creationis meruerunt beatitudinem merito consummato per perseuerantiam, & victoriam tentationis, nego: merito

§ 12 De merito, & consecutione beatitudinis

rito non consummato per perseverantiam, & victoriam tentationis, concedo; & nego consequentiam. Ex dictis num. 25, & 26. omnes Angeli in primo instanti suæ creationis meruerunt beatitudinem: in secundo angeli sancti consummarunt suum meritum, perseverando in dilectione Dei, cum victoria tentationis: Angeli autem mali non perseverarunt, sed peccando se auerterunt à Deo, & meriti sunt poenam æternam: in tertio instanti angelis sanctis data est beatitudo in præmium: demones acceperunt poenam damnationis.

32. Ad 5. transeat maior, & distingo minorem: natura angelorum ut habens gratiam, & unum meritum consummatum beatitudinis, multum distat à supernaturali beatitudine, nego: ut non habens gratiam, nec eleuata ad statum supernaturalem, concedo; & nego consequentiam. Natura angelorum ut habens gratiam, & habens unum meritum consummatum beatitudinis, est propinquissima, ac maxime proxima beatitudini, ideoque debet statim illam consequi, ut dictum est num. 27.

QVAESTIO CLXXVI.

Virum Angeli consecuti sine gratiam, & gloriam secundum quantitatem suorum naturalium?

S. Tho. qu. 63. art. 6.

1. **V**identur Angeli non consecuti fuisse gratiam, & gloriam secundum quantitatem suorum naturalium, ita ut qui erant perfectiores in natura, maiorem gratiam in instanti creationis acceperint, magis Deum dilexerint, ac maiorem beatitudinem sint consecuti, quam ij, quo erant imperfectiores in natura: primò quia mensura gratiæ non est natura, sed sola voluntas Dei, qui dat unicuique gratiam, quia vult, & tantam gratiam dat, quantam vult dare; sed si gratia daretur iuxta perfectionem naturæ, mensura gratiæ esset natura: ergo.

2. Secundò propinquiora gratiæ videntur opera naturalia meritoria, quam ipsa natura, siquidem natura per opera naturalia meritoria quodammodo se preparat, ac disponit ad gratiam; sed gratia non datur secundum mensuram operum naturalium meritoriorum, ideoque Apostolus ad Rom. 11. dicit, quod gratia non est ex operibus: ergo multo minus datur secundum mensuram, & perfectionem naturæ.

3. Tertiò hominibus gratia non datur secundum mensuram naturalium: ergo neque angelis. Videtur enim esse eadem ratio.

4. Quartò sententia dicens angelis datam, esse gratiam secundum rationem naturalium, non videtur nisi sufficienti fundamento: ergo.

5. Respondeo certum esse apud Catholi-

cos gratiam non deberi naturæ, nec ab illa exigi, cum sit supra naturam, & supra omnem exigentiam naturæ, sed dari à Deo omnino gratis ex sua liberrima voluntate. Solum ergo quæritur, utrum Deus ex sua liberrima voluntate dederit angelis gratiam, & consequenter gloriam, ac supernaturalem beatitudinem secundum perfectionem naturæ, ita ut angelis perfectioribus dederit maiorem gratiam, & consequenter maiorem gloriam, angelis minus perfectis dederit minorem gratiam, & consequenter minorem gloriam, unicuique secundum proportionem naturalis perfectionis.

6. In hac quæstione Magister in 2. dist. 3. Sanctus Thomas tum in 2. dist. 3. tum art. 6. huius quæstionis 63. quos secuti sunt Caietanus, & omnes Theologi, qui de hac quæstione scripserunt, atque etiam Suarius lib. 5. de Gratia cap. 10. & Vasquez 1. p. disp. 228. cap. 2. & 3. docuerunt angelis datam fuisse gratiam, & gloriam iuxta proportionem suorum naturalium, ita ut qui perfectiorem naturam habuerunt acceperint maiorem gratiam, magis Deum dilexerint, ac maiorem beatitudinem meruerint, & obtinuerint, quam qui erant minus perfecti in natura.

7. Probatur primò hæc sententia ex Patribus. Primò Dionysius lib. de cœlesti hierarchia ordines, & hierarchias Angelorum distribuit secundum mensuram naturalis perfectionis, & cap. 6. loquens de prima hierarchia, quæ secundum naturam est perfectior alijs, dicit nullam esse diuiniorum, & quæ maiori studio diuinis illustrationibus occupetur, & hanc doctrinam à Paulo magistro suo se accepisse testatur: & cap. 7. loquens de prima hierarchia dicit. *Iure igitur, ac merito cœlestium Hierarchiarum prima à summis, excelsissimisque naturis administratur.*

8. Secundò Basilii lib. de Spiritu Sancto, cap. 16. dicit: *Cœlorum virtutes non suapte natura sanctæ sunt, sed iuxta proportionem, qua se inuicem superant, spiritu habent sanctificationis mensuram.*

9. Tertiò Damasc. lib. 2. de fide, cap. 3. dicit. *Per Verbum omnes Angeli creati sunt, ac per Sancti Spiritus sanctificationem omnes perfectionis numeros acceperunt, ita tamen, ut pro sua quisque dignitate, ac classe luminis gratiæ participes sint.*

10. Probat secundò S. Thomas, afferens duas rationes congruentiæ, alteram desumptam ex parte Dei, alteram ex parte ipsorum Angelorum. Prima ergo ratio, & congruentia desumpta ex parte Dei est. Deus Angelicas naturas creauit, non propter beatitudinem naturalem, sed propter gratiam, & beatitudinem supernaturalem; ergo rationale est, quod illos Angelos, quibus dedit perfectiorem naturam, & quos maioribus donis naturalibus ornauit, ad maiorem gradum gratiæ, & beatitudinis ordinaret. Confirmatur, & explicatur exemplo. Artifex preparans lapides ad ædificium, rationale est, ut lapides, quos